

**Handlingsplan, vedtak
og prinsippprogram for
perioden 2018-2020**

Om Dysleksi Norge

Dysleksi Norge er en organisasjon for alle med lese- og skrivevansker, matematikkvansker og språkvansker.

Dysleksi Norge er landsomfattende og partipolitisk nøytrale.
Dysleksi Norge er en demokratisk medlemsorganisasjon.

Vi jobber for å ivareta interessene til våre medlemmer gjennom oppsøkende informasjonsarbeid, individuell veiledning og andre medlemstilbud.

Dysleksi Norge har Landsmøte hvert tredje år. Ved Landsmøtet i april 2018 ble det vedtatt et en handlingsplan med en rekke mål samt tre hovedmål, det ble behandlet innkomne saker, og vedtatt et prinsippprogram.

Les mer i dette heftet.

For spørsmål eller mer informasjon, kontakt Dysleksi Norge på:

Tlf. 22 47 44 50

E-post: post@dys.no

Hovedsatsinger

Lærings- og mestringssenter

Skal vi få til store ting, må vi tørre å drømme stort. Dysleksi Norges landsstyre ønsker å jobbe for å opprette et eget lærings- og mestringssenter for organisasjonens medlemmer. Det er en ambisiøs idé som vi tror kan løfte organisasjonen til nye høyder. Et eget lærings- og mestringssenter kan være identitetsskapende for organisasjonen. Et sted hvor medlemmer skaper minner for livet til, og et sted som de vil tilbake til. Et eget lærings- og mestringssenter vil også åpne muligheter for omfattende utviklingsarbeid. Det vil være langt enklere å arrangere kurs og opplæring både internt og eksternt.

Mål

- Opprette et nasjonalt lærings- og mestringssenter
- Kortvarige faglige kursopplegg for elever som har spesifikke lærevansker. Eksempler på tema:
 - utredningsarbeid
 - utarbeide og igangsette individuelt tilpassete undervisningsopplegg med oppfølging for lærer
 - opplæring i datahjelpemidler
 - «direkte» fagkurs: engelsk, matte, lese- og skriveopplæring, begrepsopplæring, e.l.

Omfang/størrelse

Dette punktet avhenger helt av den uavhengige utredningen av kostnader og marked, og selvfølgelig til slutt finansiering.

En bør likevel tenke seg en minimumsløsning for at et senter skal være hensiktsmessig. Minimumsløsningen bør være et 40 dobbeltrom og 2 klasserom, i tillegg til at senteret må være bemannet.

Ideen er å tilby ukesopphold for elever med én foresatt. Senteret skal ikke finansieres med egenbetaling.

Spesifikke lærevansker og Dysleksi Norge

Spesifikke lærevansker som dysleksi, dyskalkuli og SSV er høyfrekvente vansker, det vil si at de rammer et høyt antall elever. I skolesystemet i Norge tenker en seg at skolene selv skal ha

kompetanse på de høyfrekvente vanskene, mens det er naturlig at lavfrekvente vansker er spesialområder der Statped eller andre aktører bidrar med spesialkompetanse. Selv om spesifikke lærevansker er høyfrekvente, er det ikke sånn at skolene alltid har den riktige kompetansen til å hjelpe elevene. Et stort antall elever får for lite, for dårlig, eller rett og slett helt feil hjelp av skolen og det lokale hjelpetilbudet.

Dysleksi Norge mener det er et stort marked for kurs innenfor disse områdene. For en presis og nøytral vurdering av markedet er det nødvendig med en uavhengig markedsanalyse.

Analyser og utredningsarbeid

Det er avgjørende at et slikt prosjekt planlegges forsvarlig og har minimal risiko for organisasjonen. Flere forhold bør utredes av en uavhengig instans med riktig kompetanse. Det må utarbeides investeringskalkyle, driftskalkyle, markedsanalyse og gjøres en vurdering av organisasjonsstruktur og selskapsform.

Dysleksivennlig skole

Landsstyret ønsker i perioden å jobbe med kvalitetssikring og videreutvikling av prosjekt dysleksivennlig skole.

Dysleksivennlig skole er Dysleksi Norges viktigste varemerke. Det må vi ta vare på. Landsstyret er imponert av den jobben organisasjonens rådgivere har lagt ned i prosjektet. Landsstyret vil at den gode jobben fortsetter, og at man jobber proaktivt med å kvalitetssikre og forbedre prosjektet. Som en del av dette vil landsstyret sette ned en prosjektgruppe som skal jobbe med revisjon av prosjektet, men også videreføring av prosjektet slik at vi kan starte å jobbe med Dysleksivennlig Universitet, Dysleksivennlig Bedrift og Dysleksivennlig Barnehage.

Landsstyret mener at det viktigste målet for dysleksivennlig skole er at skolene har høy kvalitet. Det er et viktigere mål enn at flest mulig skoler skal bli dysleksivennlige. Det er naturlig at en prosjektgruppe i en revisjonsprosess gjennomgår mål for prosjektet og ser på prosess og rutiner.

Landsstyret vil jobbe for å tydeliggjøre at prosjektet ivaretar alle de tre vanskeområdene dysleksi, dyskalkuli og spesifikke språkvansker.

Kommunikasjonsprofil

Utadrettet kommunikasjon er i stadig endring, og tradisjonelle medier får hard konkurranse fra digitale og sosiale medier. Den store utfordringen slik vi ser det, er en heterogen målgruppe med ulikt informasjonsbehov i tillegg til kapasitetsutfordringer både i økonomiske ressurser og i personellressurser.

Dysleksi Norge har tre primære målgrupper: mennesker med henholdsvis lese- og skrivevansker, matematikkvansker og språkvansker. Disse målgruppene kan igjen deles i alder og livssituasjon (barnehage/skole/utdanning/arbeid) og foresatte. I tillegg vil vi nå skoler og fagpersoner i de ulike utdanningsnivåene, profesjonene og utdanningsinstitusjonene. Dette utgjør totalt 18 primærmålgrupper og 12 sekundærmålgrupper.

Dette viser at vi har mange undergrupper som ønsker informasjon som er spesielt relevant for deres situasjon. For å komplisere bildet ytterligere er det også stor forskjell i hvor store vansker medlemmene har. Noen ønsker så enkel og lettlest informasjon som mulig, mens andre ønsker mest mulig informasjon.

Fremover er det viktig å utarbeide en tydelig kommunikasjonsstrategi som favner alle undergruppene i en god miks mellom de ulike kanalene. Primærkanaler er medlemsblad, nettside, nyhetsbrev og øvrige sosiale medier.

Landsstyret ønsker å starte en prosess som ser på den totale kommunikasjonsprofilen. Landsstyret ønsker å vurdere medlemsbladets navn, men også dagens utgivelsesplan. Er to utgaver med mer innhold og én egen utgave til skoler mer hensiktsmessig? Landsstyret vil også utarbeide en helhetlig kommunikasjonsplan der nyhetsbrev og andre digitale kanaler sørger for et mer målrettet informasjonsarbeid.

Mål

1. Mål for organisasjonen

1.1 Vekstmål

- 15 000 medlemmer, hvorav minst 13 000 personlige medlemmer
- 300 årlige medlemsaktiviteter fordelt på alle landets fylker
- 150 registrerte likepersoner, i samtlige fylker

1.2 Synlighetsmål

- presseoppslag (minst 1 større i måneden)
- svare på dagsaktuelle oppslag
- økt prosjektomfang.

1.3 Aktivitetstilbud/medlemstilbud

- fortsatt satsing på å legge til rette for lokal aktivitet og å bistå lokallagene for å sikre kvalitet i medlemstilbudet
- nasjonale mestringssamlinger for å sikre et tilbud til medlemmer som ikke tilhører et lokallag.
- språkskoler
- opprette en nasjonal likepersonstelefon/hjelpetelefon bemannet av frivillige

1.4 Internasjonale mål

- påvirke arbeidet i de internasjonale dysleksiforeninger og igangsette prosjekter

1.5 Lokalt arbeid

- kompetanseheving (utvikle kurspakker) – videreutvikle kompetansehevingsstrategi
- stimulere til frivillighet (etablere systemer for frivillig arbeid)
- tydeliggjøre aktivitetsformålet
- oppfordre til økt samarbeid mellom lokallagene

1.6 Lærings- og mestringssenter

- utrede muligheter for et lærings- og mestringssenter, herunder
- investeringskostnader
- driftskostnader

- markedsanalyse

2. Mål for et godt samfunn

2.1 Rettssikkerhet og rettshjelp

- bistå enkeltpersoner og medlemmer i enkeltsaker
- utvikle og formidler brosjyrer og annet informasjonsmaterieil

2.3 Datahjelpemidler i hverdagen

- Stønad til datautstyr utvides til å gjelde dem med spesifikke språkvansker som har nytte av datahjelpemidler, og voksne med lav inntekt.
- informasjon om datahjelpemidler

2.4 Rett til utredning

- rett til utredning for alle uavhengig av utdannings-/ arbeidssituasjon

3. Mål for en god barnehage og skole

3.1 Nasjonal standard

- I 2017 ga vi ut faglige retningslinjer på dysleksiområdet. For perioden 2018–2021 foreslås det å utarbeide tilsvarende retningslinjer for dyskalkuli og SSV.

3.3 Kompetanseheving

- fortsette et eget kompetansetilbud gjennom nettkurs, oppdragsvirksomhet, webinarer osv.
- dysleksi, dyskalkuli og SSV inn i lærerutdanningen

3.5 Dysleksivennlig skole

- revisjon av prosjektet
- opprette prosjektgrupper for videreføring (f.eks. dysleksivennlig barnehage, dysleksivennlig universitet, dysleksivennlig bedrift osv.)
- Tallmål: Bedre skoler fremfor flere skoler.

3.6 Sikre en likeverdig opplæring

- jobbe for at elever med spesifikke lærevansker fortsatt sikres

med individuelle rettigheter jf. prinsipprogram pkt. 44

- jobbe for at systemet rundt eleven sikres, jf. prinsipprogram pkt. 45

4. Mål for en god høyere utdanning

4.1 Studielitteratur

- produksjonsrett

4.2 Styrking av retten til tilrettelagt høyere utdanning

- kartlegge tilretteleggingssituasjonen i høyere utdanning.
- forbedre retten til tilrettelegging gjennom endring av lovteksten.

5. Mål for et inkluderende arbeidsliv

5.1 Bruk av datahjelpemidler

- informasjonsarbeid rettet mot ulike bedrifter (kanskje lage en brosjyre?)
- utfordre LDO og/eller anbudsregelverket om å lage interne datasystemer som brukes på mange arbeidsplasser der det ikke er mulig å bruke datahjelpemidler

5.2 Samarbeide med fagforeninger

- inngå samarbeid med fagforeninger der vi gir opplæring i hvordan de kan støtte sine medlemmer med lese- og skrivevansker, matematikkvansker og språkvansker

Prinsippogram

Organisasjon

1. Dysleksi Norge skal være en inkluderende og trygg organisasjon for alle med lese- og skrivevansker, mattevansker og språkvansker.
2. Dysleksi Norge skal være interessepolitisk aktive, men partipolitisk uavhengige.
3. Dysleksi Norge mener at god brukermedvirkning er avgjørende for kvaliteten på offentlige tjenester, og at samarbeid mellom brukere og anerkjente fagmiljøer skaper de beste løsningene.
4. Organisasjonen skal satse på å ha et omfattende og variert kurstilbud for alle medlemmer.
5. Organisasjonen skal støtte opp under engasjement blant ungdom og anerkjenne ungdom som en unik verdi på lokalt og sentralt plan.

Godt samfunn

6. Dysleksi Norge mener at alle har et samfunnsansvar for å redusere barrierer i samfunnet for personer med lese- og skrivevansker, mattevansker og språkvansker.
7. Dysleksi Norge mener at svake ferdigheter i lesing, skriving, språk og regning kan være sosialt ekskluderende og et av vår tids største samfunnsproblem.
8. Dysleksi Norge mener at sosial rettferdighet innebærer faktisk og fullstendig mulighet for deltagelse i arbeidslivet og utdanning, og som samfunnsborger.
9. Dysleksi, dyskalkuli og spesifikke språkvansker er vedvarende vansker og må anerkjennes som det.
10. Dysleksi Norge mener at allmennheten vet for lite om hva disse gruppene strever med, og at generell folkeopplysning, særlig om tilleggsvansker, er nødvendig.
11. Dysleksi Norge er enig i prinsippet om universell utforming og mener at en generell digitalisering av samfunnet sammen med lettlest

og tilgjengelig språk er de to viktigste enkeltfaktorene for vår gruppe. Vi mener også at universell utforming for vår gruppe ikke er godt nok kartlagt.

12. Dysleksi Norge mener dog at universell utforming av samfunnet ikke er tilstrekkelig for enkeltindividet. Individuelle tilpasninger som for eksempel datahjelpemidler er fortsatt svært viktig.

13. Tilgang til og opplæring i datahjelpemidler er avgjørende for personer med lese- og skrivevansker, mattevansker og språkvansker i alle livsfaser, uavhengig av utdannings situasjon.

14. Tilrettelegging for utvikling av letteste litteratur og lydbøker er viktig for sosial inkludering og å fremme leselyst.

15. Lydbøker bør distribueres via folkebibliotekene, og personer med lesevansker må ha lik tilgang til slike bøker som synshemmede.

16. Vi mener at personer som strever med basisferdighetene, må ha rett på tilpasset opplæring i alle livsfaser.

17. Det stadig sterkere samfunnskravet om digitalisering er en stor fordel for vår medlemsmasse totalt sett, men kan også virke ekskluderende for en del av medlemsmassen.

God barnehage og skole

18. Alle barnehager og skoler må ha som mål å ivareta dem med lese- og skrivevansker, matematikkvansker og språkvansker.

19. All opplæring må være tilgjengelig for personer med lese- og skrivevansker, mattevansker og språkvansker.

20. Barn og ungdom med spesifikke lærevansker kan være særlig utsatt for mobbing. Det er viktig at barnehager og skoler jobber systematisk for å unngå synlig og usynlig mobbing.

21. Vi mener at foresattes eventuelle utfordringer må ses i sammenheng med barnas/ungdommens vansker.

Kartlegging og diagnostisering

22. Forebyggende arbeid må starte allerede i barnehagen. Det er ingenting som heter «for tidlig» innsats. Innsats skal også skje mens barnet venter på utredning eller andre tiltak.

23. Systematisk observasjon av alle barns språk er avgjørende for å fange opp og følge opp med riktige tiltak.

24. Ulike former for kartlegging er avgjørende for å vurdere hva slags forebyggende og kompenserende hjelp den enkelte trenger.

25. Det må være klare regler rundt diagnosesetting, herunder hvem som kan sette diagnose, etter hvilke kriterier og til hvilket tidspunkt.

26. Det må være en saksbehandlingsfrist hos PPT på maksimalt 3 måneder og en refusjonsordning som trer inn hvis fristen brytes.

27. Det må innføres en rett til utredning for spesifikke lærevansker, som er uavhengig av alder og livssituasjon.

Merknad vedtatt på Landsmøtet:

Dysleksi Norge skal jobbe for en bedre videregående skole som gjør elever med lærevansker bedre rustet for høyere utdanning.

Hjelpemidler og tilrettelegging

28. Hjelpemidler er kompensierende og ikke til hinder for utvikling av lese- og skriveferdigheter. Elever med lese- og skrivevansker må få tilgang til datahjelpemidler. Å ha tilgang til et hjelpemiddel innebærer både å ha fått innvilget programmet og opplæring i å bruke det.
29. Når personer med spesifikke vansker skal gjennomføre prøver/ tester, må de få bruke kompensierende datahjelpemidler og andre typer særskilt tilrettelegging som lar dem vise hva de kan.
30. Elever med spesifikke lærevansker må få bruke datahjelpemidler i all opplæring.
31. Læreren har et særlig ansvar for å ufarliggjøre hjelpemidler og støtte eleven til å bruke dem.
32. Dysleksi Norge mener at stønadssummen for ordinært datautstyr må øke.
33. Dysleksi Norge mener at også elever med spesifikke språkvansker og andre spesifikke vansker må kunne søke om stønad til ordinært utstyr.
34. Elever med spesifikke skrivevansker bør ikke trekkes for stavefeil på eksamen/prøver.
35. Elever med dyskalkuli må få bruke kalkulator på hele eksamen.
36. Det er vanskenivået til eleven som skal avgjøre tilretteleggingsbehov, ikke elevens faglige nivå. Det er bekymringsfullt at noen elever mister rettigheter når de presterer faglig høyt.
37. Dysleksi Norge mener at hjelpemidler skal være tillatt på nasjonale prøver for elever med spesifikke vansker av to grunner. 1. Det er et nederlag for eleven å prøves uten hjelpemidler. 2. Resultatene kan fungere som en målestokk på kvaliteten på tilpasset opplæring for elever med spesifikke vansker.
38. Alle elever som strever, må få tilrettelagte læremidler (eks. lærebøker, øveprogrammer osv.).
39. Dysleksi Norge mener at alle bøker som produseres med det formål å være lærebøker i grunnopplæringen, må ha et tilpasset format for å få støtte / for å være godkjente lærebøker.

Merknad vedtatt på Landsmøtet:

Dysleksi Norge skal jobbe for å gjøre tilgjengelig flere digitale lærebøker på nynorsk.

Tilpasset opplæring og spesialundervisning

40. Den ordinære opplæringen må bli bedre for at behovet for spesielle tiltak skal bli mindre. Å redusere spesielle tiltak kan ikke være et mål i seg selv, men forstås som en konsekvens av andre tiltak.

41. Spesialundervisning eller andre former for spesielle tiltak er fortsatt viktig og må fungere som et sikkerhetsnett for de elevene som ikke får utbytte av ordinær opplæring.

42. Spesialundervisning må gjennomføres av fagkvalifisert personell. Ved bruk av assistenter må dette særlig begrunnes og ha en faglig verdi.

43. Nivådeling er en forenkling av tilpasset opplæring. Det vil være vanskelig å plassere elever med spesifikke vansker etter nivå. Dysleksi Norge støtter ikke-varig nivådeling som for eksempel intensive lesekurs/datakurs, men stiller ellers spørsmålstegn ved om varig nivådeling gir ønsket faglig utbytte.

44. Elever med spesifikke lærevansker må ha individuelle rettigheter i skolen:

- rett til utredning av en eventuell lærevanske og rett til å få en uavhengig vurdering av opplæringsmuligheter og forhold som har betydning for opplæringen.
- Elever med vansker må få tidlig forebyggende hjelp, som reduserer deres senere vansker så mye som mulig for den enkelte.
- Elever med spesifikke lærevansker må få tilrettelagt eksamen og prøvesituasjonen så de får vise hva de kan.
- Ulike fritaksordninger, for eksempel fra sidemål og fremmedspråk må bestå, uten at fritaksordningene fører til formelle konsekvenser i videre utdanning.
- Elever med spesifikke lærevansker må få tilgang til PC og hjelpemidler i alle fag.
- Elever med spesifikke lærevansker må få tilrettelagt alt fagstoff (som lydbok, digital bok eller andre løsninger som passer for eleven).
- Elevene må fortsatt ha en individuell rett til en opplæring som

gir dem et forsvarlig utbytte, utover skolens plikt til å tilby det samme.

45. Systemet rundt eleven må også være egnet til å gi riktig hjelp:

- Lærerne må ha nødvendig kompetanse og/eller et system for å hente nødvendig kompetanse.
- Det må sikres at kommune/skole/PPT har tilgang til veiledning og bistand i saker der de ikke selv har kompetanse.
- Det må også sikres at elever som tilhører en kommune/skole/PPT som ikke selv søker slik bistand, også får hjelp og støtte.
- Det er avgjørende at det finnes en sentral og overordnet faginstans som kan gi slik hjelp og støtte som beskrevet i de to forrige punktene, i tillegg til kompetanse lokalt.
- Kartleggingsprøver som brukes i skolen, må bli bedre og brukes på riktig måte og til rett formål. To eksempler på det motsatte er at det ikke gis mulighet for tilrettelegging på nasjonale prøver, og at elevene bes om å trene på Udirs kartleggingsprøver. (Merknad: Kartleggingsprøvene skal avdekke risiko for lærevansker. Å trene på disse vil føre til at elever som trenger hjelp, ikke fanges opp. Nasjonale prøver skal måle leseforståelse. Når tilrettelegging med talesyntese forbys, er det egentlig avkodingsferdigheter som måles.)

Kompetanseheving

46. Dysleksi Norge mener at alle ansatte i skolen som jobber med elever må ha kunnskap om lese- og skrivevansker, mattevansker og språkvansker. Dette må inngå i lærerutdanningen. I tillegg må lærere få tilbud om etterutdanning og videreutdanning.

47. Dysleksi Norge mener at alle ansatte i barnehager må ha kunnskap om språkvansker/SSV.

48. PPT må ha kompetanse om kartlegging, utredning og tiltak. PPT og fagmiljøene Statped må samarbeide tett der det er nødvendig.

Fritak og vurdering

49. Dysleksi Norge skal jobbe for at fremmedspråk blir et valgfritt programfag. Inntil vi eventuelt skulle få gjennomslag for dette, så skal Dysleksi Norge jobbe for at fritaksmulighetene i fremmedspråk er så gode som mulig.

50. Debatten om karakterer er et sidespor. Det som er vesentlig, er gode vurderinger og gode tilbakemeldinger, herunder underveisvurderinger.

God høyere utdanning

51. Alle elever med spesifikke vansker må få tilrettelagt eksamen med ekstra tid og datamaskin med hjelpemidler. At diagnosepapirene er gamle, er ikke gyldig avslagsgrunn.

52. For mer omfattende tilrettelegging kan studiestedet kreve en ny faglig vurdering. Studiestedet må i tilfelle finansiere dette. Studiestedet kan ikke systematisk avslå mer omfattende tilretteleggingsformer, disse må vurderes individuelt.

53. Studiestedet kan ikke legge opp til systemer der studenten fratras muligheten til å bruke datahjelpemidler som ifølge en individuell vurdering er den beste for studenten.

54. Studiestedets tilretteleggingsansvarlige må ha god kompetanse om lese- og skrivevansker, mattevansker og språkvansker, og hva som er god tilrettelegging for disse.
55. Instansene som vurderer søknader og klager, må ha/innhente tilstrekkelig fagkompetanse som legges til grunn for avgjørelsen deres.
56. Studenter må få informasjon om de rettighetene de har på studiestedet, og eventuelt hos studiestedets samarbeidspartnere i utlandet.
57. Studiestedet må tilstrebe å tilrettelegge forelesninger gjennom f.eks. tilgjengeliggjøring av presentasjon, lydopptak, e.a.
58. Dysleksi Norge mener det må være gode og fleksible inntaksordninger som fungerer for alle, også de med spesifikke vansker.
59. Studiestedet bør ha et forum for brukermedvirkning for studenter med særlige behov.
60. Studenter med lesevansker må ha produksjonsrett på lydbøker på lik linje med synshemmede.
61. Studenter bør få hjelp til å finne pensum på morsmål / alternativt pensum til engelsk.
62. Studiestedet bør tilby studieteknikkurs herunder, kurs i datahjelpemidler.

Inkluderende arbeidsliv

63. Arbeidsgivere skal tilrettelegge arbeidsplassen for sine ansatte. Det kan for eksempel være gjennom innkjøp av datahjelpemidler eller tilbud om kurs.
64. Dysleksi Norge mener at ingen kommuner/arbeidsplasser kan velge datasystemer som ikke er kompatible med anerkjente hjelpemidler for personer med lese- og skrivevansker, mattevansker og språkvansker. Dette bør reguleres i anbudsregelverk.

65. Personer i eller utenfor arbeid må få tilbud om kurs i lesing, skriving, regning, kommunikasjon, engelsk og datahjelpemidler uavhengig av opplærings- og arbeidssituasjon. Slike kurs må være fleksible med hensyn til lengde og nivå.

66. Voksenopplæringstilbudet må styrkes. Steder der et opplæringstilbud ikke er velfungerende, må personene kunne få utgiftene til privat hjelp dekket.

67. Dysleksi Norge mener at mange mister rettigheter i Nav-systemet rett og slett fordi de ikke forstår informasjonen de får. Nav må legge vinn på å bruke et klart og enkelt språk og prioritere veiledning.

68. Engelsk blir en stadig større del av vår hverdag også på arbeidsplassen. Vi mener at dette fører til at mange voksne personer går glipp av karrieremuligheter eller utestenges fra arbeidslivet.

Merknad vedtatt på Landsmøtet:

Sikre at arbeidstakere og lærlinger med spesifikke vansker stiller på lik linje med andre som ikke har et tilretteleggingsbehov.

Jobbe for at NAV må dekke alle ekstra utgifter til tilrettelegging for alle med spesielle behov i arbeidslivet.

NAV må tilby lese- og sekretærhjelp for personer med spesifikke språkvansker og lese- og skrivevansker.

Tilleggsforslag

Handlingsplanen med hovedsatsinger, mål og prinsippprogram ble enstemmig vedtatt på Landsmøtet med enkelte tilleggforslag (redaksjonelle endringer er korrigert rett i tekst.

Tilleggforslag:

- Det bør bli gjort tydelig i prinsippprogrammet at Dysleksi Norge skal jobbe for en bedre videregående skole som gjør elever i vår gruppe bedre rustet for høyere utdanning.
- Sikre at arbeidstakere og lærlinger med spesifikke vansker stiller på lik linje med andre som ikke har et tilretteleggingsbehov.
- Jobbe for at NAV må dekke alle ekstra utgifter til tilrettelegging for alle med spesielle behov i arbeidslivet.
- Dysleksi Norge skal jobbe for å gjøre tilgjengelig flere digitale lærebøker på nynorsk.
- Det skal være et mål under planleggingen av kompetansesenteret at det skal ansettes ungdom som kan løfte den daglige driften og motivere unge besøkende. Besøkende ungdom skal kunne møte en god likeperson.
- NAV må tilby lese- og sekretærhjelp for personer med spesifikke språkvansker og lese/skrivevansker.
- Dysleksi Norge skal jobbe for at fremmedspråk blir et valgfritt programfag. Inntil vi eventuelt skulle få gjennomslag for dette, så skal Dysleksi Norge jobbe for at fritaksmulighetene i fremmedspråk er så gode som mulig.

Innkomne saker

Les om de innkomne sakene som ble behandlet under Landsmøtene og vedtakene som ble fattet.

Annet fremmedspråk må gjøres valgfritt

Annet fremmedspråk på studieforberevende utdanningsprogram i videregående opplæring må endres fra fellesfag til valgfritt programfag!

Årsmøtet i Dysleksi Telemark ønsker at Dysleksi Norges handlingsplan får inn et mål om å jobbe for at annet fremmedspråk på studieforberevende utdanningsprogram i videregående opplæring endres fra fellesfag til programfag.

Elever med dysleksi (og andre) opplever det diskriminerende å måtte ha annet fremmedspråk som obligatorisk fellesfag på de 5 studieforberevende utdanningsprogrammene, mens dersom de velger yrkesfaglig utdanning kan de få studiekompetanse uten annet fremmedspråk!

Til nå er det jobbet for at dyslektikere kan søke fritak for vurdering i annet fremmedspråk.

- Hvorfor skal dyslektikere måtte sette seg i en situasjon der de må kjempe for fritak for vurdering med karakter i fremmedspråk?
- Hvorfor skal de måtte skille seg ut fra andre elever?
- Hva om annet fremmedspråk blir ett programfag, som kan velges?

I dag inngår annet fremmedspråk som obligatorisk fellesfag på de fem studieforberevende utdanningsprogrammene; idrettsfag/ musikk dans drama / kunst design og arkitektur / medier og kommunikasjon / studiespesialisering.

Dette medfører at mange med lese/skrivevansker/SSV i praksis har fem færre reelle valg av utdanningsprogram å velge blant. De kan oppleve at de må velge blant de 8 yrkesfaglige utdanningsprogrammene dersom de ønsker studiekompetanse, for å unngå fremmedspråk.

Og det er ikke noe som sier at fordi om du har disse vanskene, så er du praktisk anlagt. Like mange kan ha teoretiske anlegg, bare at språkfag blir ekstra utfordrende. Mange ungdom kan oppleve det frustrerende å bli «tvunget» til å velge yrkesfag isteden for studieforberevende.

Dersom ungdom velger vg1+vg2 fra yrkesfaglig utdanningsprogram og vg3 påbygg til generell studiekompetanse, får de generell studiekompetanse UTEN annet fremmedspråk.

Det får du også etter 23/5 regelen; da er det 6 fag som kreves for generell studiekompetanse, og det er: norsk, engelsk, matte, samfunnsfag, historie og naturfag!

Generell studiekompetanse burde bestå av de 6 fellesfagene for alle, uavhengig av vanske og diagnose! Og uavhengig av studieforbereidende eller yrkesfaglig. Da slipper de med dysleksi/SSV å måtte søke fritak for vurdering i annet fremmedspråk.

Det kan også være elever, som havner i gråsonen og ikke har spesifikk vanske - som ikke kommer inn under regelen om å søke fritak for vurdering med karakter. Og selv om elever får fritak er reglene slik at de må følge undervisning, og bruke mye energi på å prøve å lære seg faget. Dessuten er erfaringen så langt at det skal mye til før Fylkesmannen godtar fritak. I Telemark er hittil kun 7 av 38 søknader godkjent.

Vi ønsker at Dysleksi Norge har i handlingsplanen at de skal jobbe for at annet fremmedspråk blir et valgfritt programfag og ikke et fellesfag. Fokus bør være på en slik endring, istedenfor å følge opp en fritaksregler som ikke fungerer, og som er urettferdig og diskriminerende.

Dette er dessuten en sak der Dysleksi Ungdom vil være en viktige samarbeidspartner.

Landsstyrets innstilling:

Landsstyret støtter ikke forslaget om å jobbe for at annet fremmedspråk blir et valgfritt programfag istedenfor et obligatorisk fellesfag. Landsstyret mener at Dysleksi Norge fortsatt skal jobbe for rett til fritak fra vurdering eller opplæring etter en individuell vurdering.

Vedtak: Landsstyrets innstilling ble ikke vedtatt.

Rettigheter og tilrettelegging for voksne dyslektikere i arbeidslivet

Dysleksi Telemark ønsker at Dysleksi Norges handlingsplan får inn et mål om å jobbe for rettigheter og tilrettelegging i arbeidslivet for voksne med dysleksi/dyskalkuli/SSV. Det bør komme tydeligere frem på hjemmesida hvilke lover og paragrafer som gjelder for arbeidsgivere i forhold til tilrettelegge, mulige hjelpemidler m.m. Samtidig som det bør komme tydeligere fram hvilke rettigheter en arbeidstaker har.

Vi har hatt flere henvendelser fra voksne dyslektikere som sliter i forhold arbeidsgivers mangel på forståelse og tilrettelegging.

Manglende forståelse kan føre til alvorlige konsekvenser i for den det gjelder, både i forhold til manglende mestring av arbeidsoppgaver, og i forhold til arbeidstakerens psykisk helse. Vi har opplevd at arbeidstaker sykemelder seg på grunn av psykiske vansker, der bakenforliggende årsak var dårlig tilrettelegging og mangelfull forståelse fra arbeidstaker i forhold til det å ha dysleksi. Andre igjen ønsker ikke å blottlegge seg overfor arbeidsgiver, da de er redd for jobben sin. Hvis du er åpen om vanskene dine, kan du risikere å ikke bli kalt inn til intervju, så mange skjuler handikappet sitt for å få jobb. Det har også vært tilfeller med trakassering fra ledelsen, i form av liten forståelse av handikappet og behovet for tilrettelegging Som ytterste konsekvens har vi opplevd at en arbeidstaker tilslutt var så psykisk nedbrutt og frustrert at han valgte å si opp jobben sin.

Vår erfaring er at bedriftene sitter inne med lite kunnskap om individuell tilrettelegging. Vi har også vært i møte med LDO (Likestillings- og diskrimineringsombudet) for å fram snakke denne utfordringen.

Vi ønsker derfor at det settes fokus på denne problematikken hos Dysleksi Norge, også med tanke på de psykososiale utfordringene arbeidstakerne støter på.

Vi ønsker en informativ og grei nettside, der både arbeidstakere, bedrifter og lokallag enkelt kan finne fram til hvilke lover og paragrafer som er gjeldende.

Ander mulige tiltak for å sette fokus på dyslektikere i arbeidslivet kan være:

- Lage en “verktøykasse” for bedriftene i forhold til tilrettelegging
- Oppfordre bedrifter til å bli dysleksivennlige

Nettkurs for arbeidsgivere, verneombud og tillitsvalgte

Landsstyrets innstilling:

Landsstyret støtter forslaget fra Dysleksi Telemark og foreslår tiltak om tilrettelegging i arbeidslivet i handlingsplanen for personer med dysleksi, men også dyskalkuli og spesifikke språkvansker.

Landsstyrets redegjørelse: Mange arbeidstagere med spesifikke lærevansker får for lite hjelp i arbeidslivet. Mange arbeidsgivere mangler kunnskap om tilrettelegging og sannsynligvis også kunnskap om hvor mange av deres ansatte som har slike vansker. Landsstyret foreslår derfor tiltak i handlingsplanen om utadrettet informasjonsvirksomhet i tillegg til utvikling av ressurser.

Vedtak: Landsstyrets innstilling er enstemmig vedtatt.

Ressursgruppe for unge voksne i Dysleksi Norge

Dysleksi Norge er en stor organisasjon, med brede interesser i mange felter. Vi bedriver forskning og sertifisering av skoler, politisk påvirkning, rådgivning og kursing. Men aller mest er vi en medlemsorganisasjon, med mål om å forbedre situasjonen for våre medlemmer og pårørende.

Mange melder seg også inn på grunn av at de har et barn i skolen som har dysleksi, dyskalkuli eller spesifikke språkvansker. Organisasjonen jobber også hardt for å gi et godt tilbud til barn og ungdom, som igjennom Dysleksi Ungdom.

Det vi etterspør med dette forslaget, er en satsing på de «litt eldre» i Dysleksi Norge. Det kan omfatte både studenter og voksne i arbeidslivet, som kunne tenke seg et målrettet tilbud for deres livssituasjon og preferanser.

Det gjenstår også mye arbeid for å forbedre vilkårene i samfunnet for denne gruppen. Derfor foreslås det å opprette et nettverk for dem.

Forslag til organisasjon:

- Landsmøtet ber landsstyret om å nedfelle en styringsgruppe for nettverket
- Gruppen oppnevnes (og suppleres) av landsstyret og består vekselvis av villige og kompetente deltagere, med bredest mulig representasjon.
- Det kan være aktuelt å gi gruppen et lite budsjett, for å muliggjøre aktiviteter.

Forslag til formål:

- Gruppen bør i starten satse på å etablere et nettverk på ulike studiesteder i landet – en lavterskelordning som med kontaktpersoner, istedenfor fullverdige lokallag.
- Gruppen skal fokusere på å fremme Dysleksi Norge sin sak i arbeidsliv og høyere utdanning.
- Gruppen skal være en sosial og faglig arena for å dele kunnskap og skaffe erfaring.

Forslag til arbeidsoppgaver

- Gruppen bør gjøre seg tilgjengelig for norske studenter, særlig på de største universitetene.
- Det bør være et mål for gruppen å samarbeide med andre organisasjoner, som studentvelferden, fagforeninger eller lignende
- Gruppens medlemmer bør være rådgivere for Dysleksi Norge og medlemmene i arbeidet med saker som er relevante for dem.

Landsstyrets innstilling:

Landsstyret ønsker å opprette et nettverk for studenter.

Landsstyrets redegjørelse: Landsstyret er enig i at organisasjonen bør ha et medlemstilbud for dem mellom 20 og 30 år. Mange av medlemmene i denne gruppen vil trolig føle at aktivitetstilbudet i hverken Dysleksi Ungdom eller Dysleksi Norge passer for dem.

Landsstyret mener at å opprette ulike typer nettverk kan være en god strategi i organisasjonsutviklingen. Slike nettverk må få mulighet til selv å vurdere hva som er hensiktsmessig organisering og arbeidsform,

for at de skal bli konstruktive. Landsstyret ser derfor muligheten til å opprette flere typer nettverk og å gjøre nødvendige justeringer underveis. Landsstyret mener det er fornuftig å starte med å opprette et nettverk for studenter. Det kan også være fornuftig å på ett tidspunkt opprette nettverk for dem som er i arbeidslivet.

Vedtak: Forslaget ble vedtatt med to endringsforslag fra Dysleksi Lørenskog:

Forslag 1: I kulepunkt 1 under forslag til formål, strykes siste setningen etter komma, «istedenfor fullverdig lokallag»

Forslag 2: I kulepunkt 2 under forslag til formål, legges det til at gruppen også skal jobbe for lærlinger og yrkesfag.

Lånekassen

Dysleksi Øvre Telemark ber Dysleksi Norge jobbe for å sikre at studenter som har behov for ekstra støtte fra Lånekassen får slik støtte innen rimelig tid og uten unødvendig saksbehandling. Dagens regelverk for dokumentasjon bør endres.

For å møte kriteriene for ekstra studiestøtte må studentene dokumentere at de har dysleksi. Lånekassen ber også om legeerklæring som skal sendes inn for hvert semester. Dersom du også søker om sommerstipend må det søkes 3 ganger pr år.

Grunnet lang saksbehandling, risikerer studentene at den ekstra støtten blir forsinket ved begynnelsen av hvert enkelt studieår.

Dysleksi Øvre Telemark ber Dysleksi Norge jobbe for at behovet for ekstra studiestøtte vurderes for hele studieløpet så langt det er mulig og der det er varig behov.

Landsstyrets innstilling:

Landsstyret foreslår å gå i dialog med Unge Funksjonshemmede, som var den organisasjonen som fikk gjennomslag for stipendordningen, om denne saken.

Landsstyrets redegjørelse: Problemstillingen som er beskrevet, gjelder for studenter med en rekke ulike typer diagnoser og rammer derfor langt flere enn Dysleksi Norges medlemmer. Landsstyret foreslår derfor

å gå i dialog med Unge Funksjonshemmede om denne saken.

Landsstyret er for øvrig opptatt av at stipendordningen må komme dem som trenger den, til gode. Landsstyret er bekymret for at ordningen står i fare for å bli innskrenket ettersom det er et høyt antall studenter som mottar stipendet, og kontrolltiltakene for å vurdere det reelle behovet er under press. Landsstyret mener at det viktigste hensynet når det kommer til forenklinger og eventuelt andre endringer i stipendet, er at de studentene som ikke har mulighet til å ha jobb ved siden av studiene, og derfor er helt avhengige av stipendet for å kunne ta høyere utdanning, får et ekstra stipend.

Vedtak: Landsstyrets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Støtte til medlemmer

(Redigert: innsendt sak vedrørende forbedring av medlemstilbudet, sendt inn i fire deler)

Oppsummert sak:

- Skaffe til veie et legat eller fond der medlemmer kan søke tilskudd til skole, kurs, bøker, etc.
- Dekke kursavgifter for medlemmer.
- Øke antall medlemsfordeler gjennom organisasjonslisenser på ulike programmer.
- Alle lokallag bør søke bingo-tilskudd

Landsstyrets innstilling:

Landsstyret mener at det ikke skal prioriteres å jobbe for å opprette et fond som gir kurstilskudd til eksterne kurs. Dysleksi Norge skal heller prioritere å jobbe for et best mulig eget kurstilbud, til en best mulig pris for medlemmene.

Landsstyret er enig i at det er viktig å prioritere medlemsfordeler. Hvorvidt det er hos de aktørene som nevnes, eller eventuelt andre aktører, bør vurderes av landsstyret i samråd med sekretariatet og fagutvalget, og ikke på landsmøtet.

Landsstyret er enig i at lokallag bør søke tilskudd, ikke bare fra den nevnte ordningen, men fra alle aktuelle ordninger. Landsstyret vil

for øvrig ikke detaljstyre hvordan lokallagene bruker disse pengene, utover å presisere at lokallagene skal bruke medlemmenes penger på medlemmene.

Landsstyrets redegjørelse: Å ha et godt medlemstilbud er en evig vurdering av hvordan man kan hjelpe flest mulig best mulig. Å redusere egenandeler ett sted fører til redusert aktivitet et annet sted. Noen ganger er det et riktig hensyn, mens det andre ganger vil gå på bekostning av andre medlemstilbud.

For eksempel tar Dysleksi Norge egenandeler på sine sentrale kurs, for å unngå å kutte i tilskuddene som går til lokal aktivitet.

I tillegg setter vi høyere egenandeler for kurs (og annet salg) som ikke er for medlemmer (f.eks. skoler og bedrifter), for å kunne gi et bedre tilbud til medlemmer.

Det er viktig å presisere at Dysleksi Norge ikke går med overskudd når det gjelder medlemstilbud.

Språkskolen har for eksempel en kostnadsramme på 650 000 kroner, og sommerleiren på ca. 250 000 kroner, uten at intern arbeidstid er medregnet. Egenandelen er satt for å dekke denne kostnaden.

Lokallagene får på sin side utbetalt ca. 1,5 millioner, hvorav 885 000 er aktivitetstilskudd. Dette går i stor grad til medlemsaktiviteter som er gratis eller sterkt subsidiert.

Vedtak: Landsstyrets innstilling ble enstemmig vedtatt.

